

עלון מס' 118

שיחות הרצי"ה זצ"ל

פרשת יתרו

מוקדם ומאוחר בתורה

בתחילת הפרשה מביא רש"י דברי חז"ל בעניין זמן בואו של יתרו, למחנה ישראל ולפגישה עם חתנו משה רבנו.¹

חכמים שואלים לפשר המלים "וישמע יתרו"² - מה שמועה שמע ובא? מלחמת עמלק או מתן תורה!? האם התורה כתובה על הסדר?! אם בא לפני מתן תורה – כתיבת התורה היא על פי סדר הזמנים. ואם בא אחרי מתן תורה – כתיבת התורה אינה על פי סדר הזמנים, ויש לנקוט את הכלל "אין מוקדם ומאוחר בתורה"³.

נראה שחז"ל שואלים שאלה זו, כי אצלנו יש עניין להבליט את כלל ישראל⁴ שנאמר ביציאת מצרים, והוא המקבל תורה, כבנדרים, שעניין זה שייך לכתובים אלו, וחז"ל מוסיפים ללמדנו שכן הוא בהרבה עניינים.

גם בענייני הלכה אנו מוצאים בפרשת משפטים – את המושג "עירוב פרשיות כתוב כאן" - היינו: פסוק שהוא מפרשה אחרת נתערב בזו שאינו מקומו!⁵

לאמור: יש שני צדדים לתורה, צד נגלה וצד נסתר. שהרי "שבעים פנים לתורה" - הצד הנגלה הוא על פי הסדר הכרונולוגי, הסיפורי. ויש גם צד שאינו על פי הסדר שלנו, אבל אין זה אומר שאין כאן סדר.

המהר"ל מפראג אומר שי כאן 'סדר ניסי'⁶, סדר עליון. יש סדר וטעם במובן של דעת עליון, וסוד ד' ויש עניין ללמוד ולתפוס את הצדדים האלו, ושניהם קיימים ואמיתיים.

לפי "שיחות הרב צבי יהודה" פרשת יתרו א תשכ"ז 15 עמ' 193 להר"ש אבינר הי"ו
וכן ב"מאורות הרצי"ה" פרשת יתרו תשכ"א עמ' קצד להרב הושע רבינוביץ הי"ו

¹ מסכת זבחים דף קטז, א וכן במכילתא מסכת דוישמע יתרו פרשה א

² ספר שמות פרק יח, א

³ מסכת פסחים דף ו, ב

⁴ כנראה על פי מסכת נדרים דף פא, א שחורבן הארץ בא על "שלא ברכו בתורה תחילה"

⁵ רש"י במסכת בבא קמא דף קז, א.

⁶ המהר"ל מפראג גבורות ד' הקדמה שניה, עמוד ז "כמו שיש לעולם הטבע סדר- כן ש לנסים, סדר גם כן וכו'